Vejledning om begravelsesform ved bisættelser

(til præster, menighedsråd og kirkegårdspersonale)

Biskopperne peger på under den nuværende epidemi undtagelsesvist at anvende begravelsesformen jordpåkastelse efter kremering. En begravelsesform vel og mærke for dem, der ønsker kremering og ikke kistebegravelse. På den måde kan begravelserne udskydes til det igen er sikkert at forsamles, og alle kan deltage i begravelsen med jordfæstelsesritual og tage afsked uden risiko for deres og andres helbred.

Den pågældende begravelsesform omtales på følgende måde i bekendtgørelse nr.593 af 12. januar 1975 om begravelse og ligbrænding §8 stk 2: "Når en præst i folkekirken medvirker, skal folkekirkens jordpåkastelsesritual følges. Ved ligbrænding skal jordpåkastelsen foregå inden brændingen. Undtagelse herfra kan dog ske, når præsten finder, at omstændighederne taler derfor".

Som det fremgår, så er det præsten som begravelsesmyndighed, der skal give tilladelse til, at begravelsen undtagelsesvist kan foregå på denne måde. Begravelsesformen kan kun anvendes under helt særlige forhold sådan som det er tilfældet nu, men den skal ikke finde sted under normale forhold. Begravelsesformen må altså ikke danne præcedens, og det skal derfor understreges overfor både efterladte og bedemænd, at der er tale om en undtagelse. Samtidig skal det dog fremhæves, at der er tale om en begravelsesform, der er i den nugældende situation synes at give de bedste muligheder for en begravelse, der bliver en god afsked for alle.

At lade præsten fortage jordpåkastelsen før brænding uden tilstedeværelse af pårørende for så på et senere tidspunkt at holde en mindehøjtidelighed kunne også synes at være en form, der kunne fungere som løsning på den sundhedsrisko, der for nuværende er forbundet med forsamlinger. Denne fremgangsmåde bør dog som hovedregel ikke anvendes. Biskopperne finder videre, at det ud fra et sjælesørgerisk synspunkt er vigtigt at pårørende og andre har mulighed for at bevidne jordfæstelsesritualet, som indeholder en klar forkyndelse for de efterladte af opstandelsens håb. Erfaringer med nøddåb fortæller desuden, at det er vigtigt for de pårørende at have meget konkret viden om, at ritualet har fundet sted, og der er grund til at tro, at det samme gør sig gældende i forhold til begravelsen.

Når begravelsesformen "jordpåkastelse efter kremering" anvendes udskydes begravelsesritualet[1]. Det er i den situation særdeles vigtigt at præster holder nær og vedblivende (telefonisk) kontakt med de efterladte i den mellemliggende periode. Kontakten skal rette sig mod at aftale det endelige tidspunkt for bisættelsen. Kontakten skal også rette sig mod at yde en sjælesorg der særligt forholder sig til de behov, der er hos de efterladte, fordi begravelsen ikke har kunnet finde sted.

Biskopperne opfordrer til at man overvejer, om kirkegården kan medtænkes i den sjælesorg, der ydes overfor de efterladte i den nuværende situation, hvor begravelser ikke kan gennemføres. Kirkegårdene kan skabe rum for at tænde lys og lægge blomster for dem, der endnu ikke er begravet, men som snart er på vej derhen. Der er god plads til at hold afstande og frisk luft på kirkegården, men der bør dog kun være tale om

[1] Vedr. begravelsesmyndighedens registrering af den kirkelige handling se Personsupporten. Der skal registreres en – måske fiktiv – dato for den kirkelige handling for, at begravelsesmyndigheden kan træffe afgørelse om kremering.

en mindepraksis der udføres individuelt og med respekt af kravet om, at der ikke er mere end ti personer tilstede. Selv om mindepraksis på kirkegården må udføres individuelt vil den sætte kollektivt spor.

I perioden mellem brænding og bisættelse er det videre vigtig at sikre, at urnerne opbevares på krematorierne under værdige forhold. Det bør også overvejes om kommunikation mellem efterladte og krematorier bør styrkes i en situation, hvor urnen må opbevares på krematories i en længere periode. Biskopperne anbefaler, at krematorierne sikrer denne kommunikation.

Her skitseret måder, hvor på handlingen siden kan foregå

NB: fokus på sprogbrug – vigtigt at ordet bisættelse/begravelse bruges også om, denne form. Ordet mindehøjtidelighed bør ikke bruges, det er forbeholdt en handling uden jordpåkastelse!

Bisættelse som anført ifølge Ritualbogen s.111 ff.	Eneste forskel fra gængs praksis er, at urnen står i kirken/kapellet i stedet for kisten. Salmer, læsninger, bønner, tale, lovprisning, jordpåkastelsesordene, fadervor og velsignelse. Urnen bæres da ud til graven efterfølgende og sættes i jorden. Der lyder jordpåkastelsesordene (jf. Ritualbogen s. 124-25)[2]
Jordpåkastelse i forbindelse med urnenedsættelse	Her foregår det hele udendørs, hvad mindsker muligheden for tale og varighed. Her handler det om at forbinde det autoriserede ritual for jordpåkastelse (Ritualbogen 124-25) med det vejledende ritual for urnenedsættelse (Ritualbogen 126-27) Forslag til liturgi Salme Bøn[3]

[2] Såfremt kirken ligger uden kirkegård så kan jordpåkastelsesordene foregå i kirken, og urnen efterfølgende bringes til kirkegården.

[3] Jf. indledningskollekter i Ritualbogen. Desuden i gudstjenestens *Bønner II* (s.162-63)findes der to bønner til brug ved urnenedsættelse skrevet af henholdsvis EW og Christiane Gammeltoft Hansen. Den sidste skrevet af Christiane Gammeltoft Hansen er tænkt i sammenhæng med, at gravplade opsættes i forbindelse med urnenedsættelsen.

Gud
tak for den fylde
du giver vores liv.
Er vi kun støv,
aske der bliver lagt i jorden,
så er livet under din himmel
dog både rigt og stort.
Tak for de glæder vi delte med NN.

	Læsning Tale Urnenedsættelse Lovprisning Jordpåkastelsesordene Fadervor Velsignelse Salme

---

Og tak for din påskemorgen.
Nu lader vi støvet hvile hos dig
indtil den, hvor alle krukker brydes
og nyt liv spirer frem i den have,
hvor påskeliljer altid blomstrer.

Vi lægger vores døde i gravhaver
mellem sten og blomster
for at have et sted at søge hen
når vi smerteligt mangler en.
Gud, lad stenen på graven
stå som en grænsesten til de levendes land.
Lad den fortælle om et menneske,
der blev en uerstattelig del af livet her.
Bindestregen mellem fødselsår og død
træder frem med mange minder om et liv.
Og vi beder dig:
Præg den elskedes navn med evighedens tyngde
så det styrker troen på
at dem vi har mistet, ikke er gået til,
men er gået i forvejen,
hjem til dig.